СВОБОДА — SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

РІК LVI. Ч. 97. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, ВІВТОРОК, 27-го КВІТНЯ 1948. — No. 97. JERSEY CITY and NEW YORK, TUESDAY, APRIL 27, 1948. VOL. LVI.

ТРИ ЦЕНТИ в Зл. Д. Америки; ПЯТЬ ЦЕНТІВ Закордоном. Тел. „Свободи": BErgen 4-0237, 4-0807 — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016 THREE CENTS in the United States; FIVE CENTS Elsewhere

ПЕРЕДБАЧУЮТЬ НЕБУВАЛУ НАГОДУ ДО ПРАЦІ НАЙБЛИЖЧОГО ЛІТА

Вашингтон, 25 квітня. — Наступного літа найдеться більше станків праці, ніж їх було колинебудь в історії Злучених Держав, як це оприлюднює бюро статистики. Вже минулого літа Америка дала найбільше число „джабів", бо аж 60,000,000, а тепер це число ще зросте. У березні теперішнього року було більше праці для цілого мільйона людей, ніж в березні минулого року. Мільйон ветеранів більше працюють в біжучому році, ніж у минулому, а теж і число жінок є на 800,000 більше, ніж минулого року на різних роботах. Тепер понад мільйон ветеранів відбувають курси в школах, використовуючи певний час на науку, а багато з них покінчать курси цеї весни і будуть могли стати до праці. Дехто передбачує недостачу робітників наступного літа й тому йдуть приготування, щоб їх спровадити з інших країн.

АРХИЄП. О'БОЙЛ ПРОТИ СТАНОВИЩА ДОЧОК РЕВОЛЮЦІЇ В СПРАВІ ІМІГРАНТІВ.

Вашингтон.—„Злучені Держави мусять прийняти визов, який кидає їм положення переміщених осіб в Европі, або „оприлюднити перед світом, що наша історія й традиція є лише казкою, подібною до пропаганди, яку веде комуністична Росія" — сказав вашингтонський архиепископ Патрик А. О'Бойл на дієцезальній конвенції товариств Святого Імені. Він згадав про резолюцію Дочок Американської Революції з минулого тижня, в якій ця організація заявилася проти допущення нових імігрантів поза звичайну квоту. У своїй резолюції Д.А.Р. заявляли, що ідеольогія нових імігрантів буває відмінною від ідеології Америки й тому вони становлять небезпеку для Америки. Архиєпископ пригадав, що скитальники в Европі походять з країн, які найбільше витерпіли від комуністів і тому найбільше противляться комуністичній ідеології. До таких країн належать Естонія, Латвія, Литва, Польща, Україна й Юпославія. Він теж ствердив, що теперішнє законодавство не має на цілі змінити іміграційного закона, лише дати хвилевий вихід з необхідного положення, в якому опинилися зделясовані особи.

МОБІЛІЗАЦІЯ ПРОТИ „РУСИЗМУ".

Джерзі Сіті, Н. Дж. — З нагоди паради в Дні Американізації виголошено тут різні промови проти комунізму. Конгресмен Едвард Дж. Д. Гарт візвав Злучені Держави „до створення міжнародної приязни з іншими державами світу проти русизму". Він сказав, що нам ще не грозить війна, лише що комуністи хочуть викликати воєнну гістерію серед нашого населення. Ми самі не в спроможності стримати похід комунізму. Нам треба шукати приятелів в інших частинах світу.

ВИПРОБОВУЮТЬ БОМБИ ІЗ СТРАТОСФЕРИ.

Вашингтон. — З летунських майданів у Каліфорнії й Флориді випробовують нові бомби, які мали б летіти у стратосферу і звідти спадати на призначене наперед місце. Бомби мали б летіти із стратосфери тому, щоб не можна було їх обстрілювати з землі. Докищо роблять проби з сліпими бомбами, а коли такі проби будуть видосконалені, тоді пустять і правдиві стрільна. — Для вжитку в підбігунових околицях придумано бомбовальники подібні до тракторів, які могли б осісти на леді.

ЗАПИТУЮТЬ АЙЗЕНГАВЕРА, ЧИ ВІН СТОЇТЬ ЗА ПЕРЕГОВОРИ З СТАЛІНОМ?

Вічіта, у стейті Канзас. — Під час одвертого форуму на стейтовій конвенції торговельної палати поставили генералові Двайтові Айзенгаверові запит, чи можливе було б, щоб хтось з американців — якийсь політик або генерал — який має повне довіря обох партій, поїхав на побачення з премієром Сталіном до Росії і щоб вони оба випрацювали розвязку для покінчення спору Америки з Росією. На це ген. Айзенгавер відповів, що „ніхто не може в імені Злучених Держав говорити з таким уповажненням, як говорить Сталін за Росію, а навіть, як би хто міг, то це не була б Америка" — відповів генерал. Заки почали до нього ставити запити, ген. Айзенгавер остеріг, що він не буде відповідати на запит про свій лист з січня, в якому він заявив, що не прийме кандидатури на становище президента Злучених Держав.

ВОЛЕС ЗРЕЧЕТЬСЯ КАНДИДАТУРИ НА ВИПАДОК ВІЙНИ.

Ню Йорк. — Пресова агенція Норт Амерікен Нюзпейпер Елайенс оприлюднює інтервю з Генрісом В Волесом в справі його кандидатури на президента Злучених Держав. Коли йому поставили запит, чи він може зречися кандидатури, він відповів, що лише на випадок, коли б Америка опинилася у війні з Росією. „А чи Ви підтримали б змагання Америки на випадок війни" — запитали його дальше—„Певно, що так" — відповів Волес. Коли спитали Волеса, чи буде війна ще перед виборами, він сказав, що на його погляд цього року війни не буде.

СТАЛЕВА ЮНІЯ ЗА $150 ПЕНСІЇ.

Питсбург. — Юнайтед Стіл Воркерс оф Америка домагається для своїх 975,000 членів по $150 місячної пенсії у своїй програмі суспільного забезпечення, яку передано підприємцям виробу сталі. Це стало відомим з тої нагоди, коли підприємство Юнайтед Стейтс Стіл Корпорейшен проголосило знижку ціни сталі коштом $25,000,000. Це мала б бути відповідь підприємства на домагання робітників підвищити їм платню. Знижка цін сталевих виробів малаб вказати шлях, як наладнати життєві кошти і так недопустити до дальшої інфляції. Тут панує загальне переконання, що інші підприємства підуть слідом Юнайтед Стейтс Стіл Корп.

Війна з Росією ближча тепер ніж була перед трьома місяцями

Вашингтон, 25. квітня. — Голова генерального штабу армії, ген. Омар Н. Бредлі, сказав у середу минулого тижня перед сенатською комісією збройної сили, що вигляди на війну тепер сильніші ніж були перед трьома місяцями. Ця заява, складена на тайнім засіданні, дісталася до прилюдного відома тепер, хоч багато думок з його свідоцтва виключено від оприлюднення. Підчас зізнання він сказав, що нам треба мати вишколену резервову силу, якщо ми не хочемо вести чисто оборонної війни в нашій країні. Не годиться сидіти з заложеними руками і ждати, аж ми потратимо всі бази, з яких ми могли б заатакувати Росію, бо це ясне кожному, що ми тепер говоримо про оборону проти Росії. Він теж сказав, що „ми не є певні, чи ми вже не стоїмо перед війною".

Сенатор Милард Е. Тайдингс з Мериленд, у своїй промові по радіо сказав, що Злучені Держави хочуть мати летунські бази в Азії, Африці, а мабуть теж і в Европі, якщо мають зміритися віч-на-віч з Росією. „Тепер нам ясне, що під час другої світової війни ми не могли б були збомбардувати Німеччини, як би ми не були мали баз в Европі. Так само під час третьої війни ми не зможемо збомбардувати російських міст з Америки такими літаками, які існують тепер, а Росія є дальше від нас ніж Німеччина" — сказав сенатор.

ХОЧУТЬ ДОПИТУВАТИ МАРШАЛА ПРО РЕВОЛЬТУ В БОГОТІ.

Вашингтон. — Серед конгресових кол появилася думка, щоб узяти секретаря стейту Джорджа С. Маршала на допити, чи він знав що про загрозу революти в Боготі, а коли так, то чому він не поробив старань, щоб її перешкодити. Маршал перервав несподівано свій побут на Міжамериканській Конференції в Боготі, в Кольомбії, і приїхав до Вашингтону в суботу, 24. квітня. Залишаючи конференцію, Маршал сказав, що „важливі справи" спонукують його вернутися до Вашингтону.

КАНАДА ПРИЙМЕ 40,000 НОВИХ ІМІГРАНТІВ ЦЬОГО РОКУ.

Отава. — На 40,000 нових імігрантів, яких канадійський уряд рішив допустити цього року, буде 30,000 зпоміж европейських скитальників, а 10,000 споміж населення Англії, як це оприлюднев міністер іміграції. Для перевозу імігрантів з Англії приспособлено літаки. Як хто волить їхати кораблем, для таких готові кораблі. Уряд, на скільки можна, постарався вже наперед про працю для нових імігрантів.

ШОСТАКОВІЧ КАЄТЬСЯ.

Москва, 26. квітня. (ЮП). — Відомий советський композитор, Дімітрій Шостаковіч, якому недавно пороблено закиди ухилів від партійної лінії в його творах, вчора на зборах всесоюзної конференції композиторів вже покаявся, признав правду партії і свої „помилки" та обіцяв поправитися.

БРАЗИЛІЯ ПЕРЕВОДИТЬ АРЕШТИ СЕРЕД КОМУНІСТІВ.

Ріо де Жанейро. — Президент Бразилії, Евріко Гаспар Дутра, звернувся до конгресу з домаганням перевести закон проти комуністів, щоб „забезпечити націю перед руїнницькими елементами". Поліція звідомила, що досі арештуван 1,000 комуністів, які підготовляли революту. Вони були готові напасти на військові станиці, склади амуніції, поліційні станції, телефони й телеграфи. Провідник комуністів Люіс Карльос Престес утік з Бразилії до Уругваю. Поліція арештувала його сестру і кузина. Як звідомляють з Уругваю, південно-американські комуністи заповіли свій зїзд в місті Сальто, в Уругваю, щоб там скласти стратегічні пляни загальної революти в Південній Америці.

КАРДИНАЛЬСЬКИЙ ЛІТЕРАТУРНИЙ КОМІТЕТ „ДУЖЕ ПОРУЧАЄ" ІСТОРІЮ УКРАЇНИ МАНІНҐА

Відомий „Книжковий Перегляд" Літературного Комітету Кардинала Гаєса, у своєму виданні за березень 1948, надрукував рецензію на видану старанням Українського Народного Союзу „Ди Сторі оф Юкрейн" проф. Кларенса А. Манінґа. В рецензії стверджується, що хоча вже є деякі витяги з Історії України в англійській мові, то книжка Манінґа заслуговує на окрему увагу, бо це перший твір на цю тему, написаний американцем та в повній згоді з українською інтерпретацією проблеми. За найкращі місця в книжці вважається вияснення культури, головно мовних та літературних проблем, включно з історичною термінологією, що в українському випадку має незвичайно велике значення та є незвичайно важливим вкладом в загальне розуміння історії Сходу Европи. У висновку, Кардинальський Літературний Комітет „дуже рекомендує" цей твір читачам.

Нове загострення советсько-американських стосунків

ГЕН. КЛЕЙ НЕ УСТУПИТЬ В СПРАВАХ ПОВІТРЯНОЇ КОМУНІКАЦІЇ З БЕРЛІНОМ

Берлін, 25. квітня. — Узв'язку з дальшими намаганнями Советів обмежити користування т. зв. повітряними коридорами між західними зонами і Берліном через советську зону, американський головнокомандуючий в Німеччині, ген. Л. Д. Клей вчора заявив, що він ані на крок не відступить від чотиро-державного договору в цій справі, без огляду на всі советські проти - зарядження. Ген. Клей ствердив, що всі вістки на цю тему він знає тільки з преси та що жоного офіціяльного повідомлення він не одержав. Генерал заявив, що американські військові транспорти до Берліна будуть продовжуватися в дотеперішньому порядку, який ці транспорти не обмежує, забороняючи тільки лети в організованих формаціях. На запит, чи ескорту транспорту боевими літаками можна вважати за такі „організовані формації", ген. Клей відповів, що „хто додає транспортовим літакам боєву ескурту, той вже тоді про ці питання не думає".

Ген. Клей рівночасно заповів, що американське управління докладе всіх зусиль, щоби врешті покінчити з таємними советськими арештами та схоплюваннями людей в американській зоні. Всупереч дотеперішнім звичаям та договорам, в майбутності американські власті вже не будуть звільнювати тих советських агентів, що їх заарештується за цю нелегальну акцію.

ДІЇ АМЕРИКАНСЬКОЇ АВІЯЦІЇ ОКУТАНІ ТАЄМНИЦЕЮ.

Вісбаден, Німеччина, 26-го квітня. (ЮП) — З приїздом до Европи трьох ескадриль американських повітряних суперфортець В-29, дальші рухи і дії американської авіяції закривається звичайною воєнною таємницею. Кореспондентам не видається на цю тему інформацій і теж вже не появилося офіціяльне повідомлення про комбіновані вправи та переліт суперфортець через Середземне море і Суезький канал два дні тому.

БОЛЬШЕВИКИ ЗАКІНЧИЛИ БОЙКОТ ПРОТЕКТОРАТНОГО КОМІТЕТУ О. Д.

Лейк Соксес, Н. Й., 26. квітня. — Після трьох місяців бойкоту Протекторатного Комітету ОД, большевики вчора нагло змінили своє становище та назначили там свого представника, іменуючи ним якогось Семйона Царапкіна. Безпосередньою причиною цеї наглої зміни в советському становищі вважається справу Палестини, головно американську піддержку французької пропозиції на збереження святих місць в Єрусалимі від дальших руйнацій в жидівсько-арабській боротьбі.

ПЕРЕД БИТВОЮ ЗА ЄРУСАЛИМ.

Єрусалим, 26. квітня. — Після здобуття порту Гайфа жидівськими збройними силами та евакуації з цього міста арабів, існують всі познаки, що до подібного рішального бою між жидами і арабами може прийти в кожній хвилині теж в Єрусалимі. Докищо, жиди і араби концентрують до цеї битви свої сили, проголошуючи теж генеральну мобілізацію. Британці в своєму секторі проголосили частинно виїмковий стан.

НЕВДАЛИЙ ЗАМАХ НА БУВШОГО ПРЕМІЄРА ЄГИПТУ.

Каїро, Єгипет, 26. квітня. (АП) — Невідомі змовники зробили вчора невдалий замах на Мустафу Нагас Пашу, що був премієром Єгипту під час війни і є провідником єгипетских націоналістів. Під його домом залишено навантажену розривним матеріялом атомашину, що експлодувала. Нагас Паша вийшов ціло і тільки його жінка була поранена.

БОЛЬШЕВИЦЬКИЙ БУНТ В МЕДІОЛЯНІ

Рим, Італія, 26 квітня. — Виборча перемога християнських демократів в Італії ще далеко не перерішила комуністичної загрози в країні. Це виявилось теж вчора в Медіоляні, столиці найбільш загроженої комуністами північної Італії. Після полудня комуністичні партизани влаштували демонстрацію, з нагоди третьої річниці визволення північної Італії від німців. Комуністична товпа, загрожуючи порушенням публичного ладу намагалася дістатись на Піяцца Льорето, де в квітні 1945 року був повішений догори нагами змасакрований Мусоліні та його спільники. Поліція намагалася вдержати порядок, віддавши в повітря кілька стрілів на пострах. Тоді почалася бійка, у висліді якої один карабінєр був вбитий, а десяток осіб поранено. На комуністичні намагання демострації поліція зареагувала „грубо", прикладами крісів заставляючи большевиків до послуху. Під час бійки один з місцевих комуністичних провідників потрапив ще відбути мінінґ та виголосити промову, в якій погрожував, що в дні першого травня „жодна сила в світі" не перешкодить большевикам в Італії відбути свої демонстрації.

ЧОТИРОРІЧКА ДЛЯ ВІДРОДЖЕННЯ ІТАЛІЇ.

Рим, 26 квітня. — Італійський премієр Альчіде де Гаспері заявив вчора в розмові зі закордонними кореспондентами, що Італія потребує чотири роки допомоги з Пляну Маршала і ревізії мирового договору, щоби повністю відродитися після фашизму і війни, звільнитися від комуністичної загрози та могти відіграти свою ролю у вільному західно-европейському союзі. Де Гаспері вважає, що комуністи, не зважаючи на їх велику поразку під час виборів, є ще важливим фактором в Італії та серіозною загрозою, головно з огляду на їх внутрішньо-партійну машинерію.

МОБІЛІЗАЦІЯ ХРИСТИЯНЯНСТВА ДЛЯ ОБОРОНИ ПЕРЕД БОЛЬШЕВИЗМОМ

Лондон, 26 квітня. — Вчора тут в Росл Алберт Гол відбулося зібрання, в якому взяло участь понад 6,000 осіб, між ними кардинали та інші високі церковні і державні достойники, та на якому виступили з промовами м.і. міністер економії сер Стафорд Крипс, Ірл Ґалифекс та інші. Всі вони взивали до мобілізації цілого християнського світу для припинення комуністичної експанзії та звільнення людства від большевицької загрози.

СОЦІЯЛІСТИ ЗА СТВОРЕННЯ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ ЕВРОПИ.

Париж, 26 квітня. — Вчора тут закінчилася триденна конференція представників соціялістичних партій 14 західно-европейських країн. У висліді нарад соціялістичні провідники заявили, що найкращим, якщо не єдиним виходом для Европи з постійно загрозливого положення та постійних кріз вони вважають створення Злучених Держав Европи і до цего будуть всіляко змагати та в подібних змаганнях допомагати. Для координації їх зусиль в цьому напрямку має бути створене в Парижі інформаційне і пропагандивне бюро. Проте, соціялісти докищо відмовилися взяти участь в конференції на цю тему, що її на день 10 травня скликала до Гаґи ініціятивна група з Винстоном Чорчилом на чолі.

ДЕ-ГОЛІСТИ ДОМАГАЮТЬСЯ УЧАСТИ В УРЯДІ.

Париж, 26 квітня. — Вчора на одному місцевому зібранні прихильників ген. де Ґоля промовляв бувший міністер фінансів Рене Плевен, заявляючи, що „третя сила" премієра Шумана є заслаба, щоби подоліти всім проблемам французької політики і тому вона повинна порозумітися з партією ген. де Ґоля. При іншій нагоді французький міністер закордонних справ, Жорж Бідо, заявив, що пропозиція деґолістів заслуговує на серіозну увагу.

ПЛЯНУЮТЬ ПОЛЬСЬКО-ЧЕХОСЛОВАЦЬКУ ФЕДЕРАЦІЮ.

Варшава, 26 квітня.—Після заключення господарського договору між Польщею і Чехословаччиною, вчора тут повідомлено, що представники обох країн відбули вже неофіціяльні розмови та тему можливостей польсько-чехословацької державної федерації. В основу федерації мали б лягти головно економічні міркування і вона мала б бути тільки „логічним наслідком" політичної лінії Кремля.

ПОРАЗКА КОМУНІСТІВ У ВИБОРАХ В АМЕРИКАНСЬКІЙ ЗОНІ.

Франкфурт, Німеччина, 26 квітня. — Минулої суботи в американській зоні Німеччини відбулися місцеві вибори, які в порівнанні з попередніми виказують дальше скріплення демократичних партій, головно соціяльних демократів, та відсунення цілком на задній плян комуністів. Вибори виказали великий відсоток голосуючих, що в поодиноких місцевостях доходить до 90%.

БІЛЬЙОН ДОЛЯРІВ ДОПОМОГИ ДЛЯ НІМЕЧЧИНИ.

Франкфурт над Майном, Німеччина, 26 квітня. — Американський і британський військові ґубернатори в Німеччині прихильно розглянули німецький плян щодо привозу харчів для німців зза кордону на наступний рік, що мало б коштувати понад один більйон долярів і мало б бути покрите з допомогових фондів Пляну Маршала. Ген. Клей звернувся телеграмою до Вашинґтону, прохаючи акції в цій справі.

УНУНЕННЯ ГЕН. ФРАНКА—„ПЕРШОЮ ПРОБЛЕМОЮ".

Париж, 26 квітня.—Провідник проти-комуністичного крила італійських соціялістів, Джіюсепе Сараґат, заявив сьогодні, що з поразкою комуністів в італійських виборах Америка і Британія вже не матимуть причин залишати ген. Франка в спокою на пості голови уряду Еспанії. Сараґат вважає, що усунення ген. Франка та впорядкування стосунків в Еспанії і з Еспанією повинно тепер стати „першою проблемою Европи".

SVOBODA
UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N.J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
На рік	$7.00	One year	$7.00
На пів року	$3.75	Six months	$3.75
На три місяці	$2.00	Three months	$2.00
В Джерзі Ситі і закордоном:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$10.00	One year	$10.00
На пів року	$ 5.25	Six months	$5.25
На три місяці	$ 2.75	Three months	$ 2.75
Число з понеділка (англійською Частиною):		Monday's issue (the Ukrainian Weekly, English language supplement):	
На рік	$2.50	One year	$2.50
На пів року	$1.50	Six months	$1.50

Classified Advertising Department, 597—7th Ave., New York 18, N. Y. BRyant 9-0582.

Кожна зміна адреси коштує 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає.

Адреса: "SVOBODA." P. O. Box 346. JERSEY CITY 3. N. J.

ЖИТТЯ ПРОБУДЖУЄТЬСЯ, А ЗАГАЛ ДРІМАЄ

Можна сказати, що громадське та культурне життя на місцях, яке в часі війни дещо приспало, пробуджується і стає що раз активнішим. Це відрадне явище можна завважити вже по самих збіркових акціях, яких ціллю допомогти українським скитальцям в Европі, чи українській визвольній справі. Можна це пізнати теж і по вічах та численних концертах, чи інших культурних імпрезах, а теж докладах на різні цікаві теми, яких тепер не бракує по більших чи менших наших громадах.

Це оживлення замітне тим, що до нього причиняються тут і там наші бувші вояки, що повернули до цивільного життя, а теж у великій мірі бувші скитальці, себто ці найновіші „американці", що мали щастя дістатись з европейської скитальщини до Злучених Держав. Як можна вже завважити з часописних оголошень чи дописів, ці бувші скитальці скоро зливаються зі старшим громадянством, беруть активну участь в нашому житті та допомагають його розвивати та збагачувати.

Значить є рух і є чим радіти. Проте є таке одно недомання, що спиняє цей рух у самому розгоні. Цим недомаганням є байдужність загалу: старого й молодого.

Про який концерт, відчит чи віче не писали б нині до газети, з усіх звідомлень повіває один і той самий сумний тон: Публика не дописала. Тільки вимково вдаються тут і там культурні імпрези задовільно й щодо публики. Тільки вимково нагадують віча щодо чисельности давні часи, коли то галі були переповнені, особливо, як бесідником був „гість з краю", що мав сказати щось нового про боротьбу українського народу з окупантами. Тепер уже є багато різних „гостей", що ще недавно ходили по рідній землі. Вони мають багато дечого сказати, що годилось би послухати, а проте й вони не притягають на національні свята, віча чи доклади великого числа публики.

Безсумнівно на все це є свої причини, над якими треба добре застановитись. Зокрема треба перевести основну ревізію влаштовування самих народних свят, маніфестацій та віч. Стару генерацію вже не відмолодимо, але можемо ще й її оживити, коли вона відчує, що зі сцен почує щось таке, що піднімає духа й пригадує їй її власний колишній молодечий запал, з яким вона тут бралась до оборони права українського народу на вільне й самостійне життя. Тут роджене покоління треба втягати в працю передаючи йому влаштовування віч та культурних імпрез. Саму ж потребу якнайбільшої активности в народному житті треба виясняти все і всюди, теж і з церковних амбон. Замало заголосити раз чи два якесь віче чи якесь національне свято. Бачимо наглядно, що це не вистачальне. Нам треба тепер вести довгий час на всі лади велику кампанію, щоб таки заставити ширший загал ставитись серіозніше до нашого народного життя і бодай приходити громадно на наші культурні імпрези, маніфестації чи віча. Це прямо обовязкове!

Мілітарна сила й змагання до миру

Нема тижня, в якому конгрес не обдумував би якогось законопроєкту або не перевів закону чи резолюції в справі воєнної готовости Злучених Держав. Ця готовість має на цілі посилити американську закордонну політику. Президент, а з ним і кабінет, все повторяють, що воєнна готовість допоможе втримати мир. Отже воєнна готовість не є сама в собі ціллю, а радше є засобом до цілі.

Справа поставлена зовсім розумно і треба її мати на увазі завжди, коли говориться про готовість. До останньої війни під словом „готовість" розуміли готовість до війни й тому теперішня пропаганда за створення мілітарної сили є для багатьох ще далі незрозумілою, коли кажеться, що це робиться не для війни, а для миру.

Нове розуміння мілітарної готовости треба приписати теперішній міжнародній дійсності, яку називають „холодною війною" лише тому, що ніхто не готовий до стріляної війни. Цю „холодну війну" ведуть Совєти тому, що ніхто з їх противників, отже й Злучені Держави, не є мілітарно підготовані. З цього заключення, що після викінчення американської готовости, комуністи застановлять всяку війну. Логічно, мілітарна чи навіть і воєнна готовість не йде отже в розріз з закликом до миру.

Та з мілітарною силою, чи хочби лише з мілітарною готовістю йде впарі зміна політики: По лагідних міжнародних формах політики приходять згодом гострі форми, яких досі не вживано в мирних часах. Люди зачинають думати менше розумом, а більше фізичною силою. Це думання „мускулами" приневолює громадян приноровитися до відносин. Коли уряд безупинно розголошує конечну потребу збільшення мілітарної сили, то й пересічний громадянин починає думати на інший лад та уявляє собі, що на чолі уряду повинен бути провідник із сильною вдачею, такий, що міг би накивати ворогові. Це приходить громадянинові тим лекше, що наша готовість звернена проти зненавидженого, мілітарно зорганізованого комунізму. Так громадянин забуває згодом за традиційну форму американської демократії і зачинає набирати мілітарного способу думання.

Мілітарна готовість може бути хвилевою неминучою конечністю. Та коли одна хвилева необхідність йде за другою, то з часом утривалюється стан необхідности і людина зачинає поволі привикати до нового мілітарного стану. Тут уже заходить небезпека, щоб з часом такий свободолюбний нарід, як американський, не прийняв способу думання мілітарної нації. Коли в народі прийметься „мускулярний" спосіб думання, він може довести до мускулярної акції, як це сталося з Італією за часів Мусолінія; в Німеччині за часів Гітлера; в Совєтах за часів Леніна та Сталіна. Америка перестає бути мирною нацією, а стане воєнною. Знов' воєнна нація витворює теж і воєнну психозу!

Щоб таке не сталося треба завчасу про такі речі думати і і найти способи, як тому запобігти. Можливе, що треба буде погодитися на хвилеве обмеження громадянської свободи, одначе впарі з цим треба подумати про засоби для збереження засади і для привернення повних прав людини з хвилиною, коли мине необхідність.

Шлях до цього вказав ген. Двайд Айзенгавер, коли відмовився від кандидатури на президента Злучених Держав. Він заявив, що генерал не повинен бути головою держави. Айзенгавер сказав дуже багато. Генерал це військова людина, яка навчилася думати мускулами, видавати безоглядні накази і вимагати безоглядного послуху. У часи національної необхідности населення легко послухає людину, яка врятує країну перед небезпекою. Та коли такою людиною не буде генерал покрою Айзенгавера, він зможе легко перетворити демократію на військову диктатуру.

Хто звертає увагу на таку небезпеку під час краєвої необхідности, такого не треба вважати за ворога нації. Річева опозиція спонукує людей до думання. Хто із справедливих людей опиниться при владі, такий не противиться опозиції, лише добирає способів, щоб дійти з опозицією до компромісу. Треба найти якийсь спосіб, щоб осягнути те, чого вимагає стан необхідности, а при цім забезпечити давні традиції і демократичні громадянські вольності. Спротив проти утривалення мілітарного стану є водночас боротьбою за збереження й утривалення громадянських вольностей.

В такому часі, як тепер, не так то легко одно з одним погодити. Одначе не завжди легкий спосіб є водночас найбільш доцільним чи найбільш хосенним.

Стара римська пословиця пригадувала народові: „Вігілянтібус юра" — „Права належаться таким, що над ними чувають". Так тепер: своїх прав треба завжди берегти, бо навіть один легковажний недогляд може дати підставу до ограблення народу з його життєвих прав.

Такий недогляд може трапитися не лише у Вашингтоні, але і на якійсь міжнародній конференції, в якій Америка бере участь. Таким фатальним кроком була згода Рузвелта на тайні розмови з Сталіном. Чи треба згадувати, що з того вийшло?

У боротьбі за збереження прав, що й у такому моменті, коли наладнується мілітарну готовість для збереження миру, легко втратити з ока основну ціль, а це, щоб мир не знищив свободи. Мир може бути опертий і на неволі, а тим самим не буде тим миром, про який ми мріємо.

Тоталітарна держава та її громадянство

(Л) В результаті першої світової війни повстали в Европі три тоталітарні держави: в Росії прийшов до влади московський большевизм, в Італії фашизм Мусолінія, а в Німеччині так зв. національний соціялізм Гітлера. Під монополістичним, себто одноцільним і неподільним командуванням і пануванням цих державних режимів розпочалась в Европі боротьба за новий політичний і господарський поділ Европи і світу.

Тоталітаризм означає нову фазу в розвитку дотеперішнього світового господарства.

З розвитком капіталістичної товарової продукції, якої основою став гріш, впала держава февдальних панів, яка базувалась на натуральному господарстві, себто на виміні натуральних продуктів, а не на грошовій господарці. На місце февдальних панів прийшла до державної влади буржуазія. На місце февдальної і абсолютної держави повстала і стала розвиватись ліберальна держава третього стану, себто міщанства. На місце необмеженої і неподільної влади февдальних панів проголосила буржуазія основи „права людини і громадянина". Коли февдальна держава основувалась на панщинному рабстві селян, то в ліберальній державі селянство і робітництво (нова кляса працюючих, яка повстала, стала розвиватись наслідком капіталістичної господарки) стали вільні. Селянин став працювати на власній землі, сільські й міські робітники стали вільними наймитами, які за плату стали продавати свою робочу силу капіталістичним підприємцям.

Працюючі маси стали використовувати свободу в ліберальній державі, щоби остаточно зломати політичну монопольну владу буржуазії. Вона здобула вкінці загальне виборче право до парляменту. А з цим ліберальна держава стала демократичною. І в ній панує буржуазія. Але вона панує не наслідком монополізації в своїх руках виборного права до законодатних тіл, а тільки через масові партії, які при свободі виборів здобувають більшість до них — це найбільший тріюмф капіталістичної буржуазії, що вона що чотири або що шість років велить санкціонувати при нових виборах свою владу через більшість народу, себто дрібних міщан, селян і робітників.

Важкі господарські кризи, які повстали після першої світової війни, спричинили захитання цього механізму демократичної держави. Вони відбились першусього на життєвому становищі працюючих мас. Нужда заглянула в робітничі й селянські доми й хати. Не дивно, що робітники й селяни стали револьтувати проти буржуазної демократії, яка не в силі була опанувати господарські кризи а разом із цим і масові безробіття. Це використали в царській Росії перші московські большевики. При помочі робітників і селян та поневолених народів Росії повалила вона царат, а на його місце завели тоталітаризм московських большевиків. За ними пішли італійські фашисти й німецькі націоналісти, які використали невдоволення і бунти дрібних міщан, селян і робітників, щоби при їх підмозі основувати в Італії і Німеччині диктатури фашизму й націоналізму.

Коли в Росії московські большевики основували свою диктатуру в ім'я комунізму, то в Італії і Німеччині проголошено фашистські диктатури в ім'я капіталізму. Коли в буржуазній демократичній державі кожний громадянин користувався „правами людини й громадянина", коли кожному громадянинові в ній була законно запоручена особиста й духова свобода, коли кожний громадянин міг у ній свобідно висказувати свою думку про громадські справи та свої політичні й громадські переконання, то в усіх вище наведених диктатурах знищено всяку особисту й духову свободу громадянина. Всі домагання правної безпеки людини, її духової свободи, людськости й особистої гідности, за які боролись буржуазні революції і їх вибороли, знищено тепер одним махом.

Московські большевики, італійські фашисти й німецькі націонал-соціялісти змінили не тільки саму державу, повертаючи її у свій засіб у зброю проти громадських свобід, але доконали теж повний переворот у відношенні держави до народного господарства.

В добі меркантилізму, національно - економічної системи, розвиненої визначним національ-економом Кольбертом, із розвитком грошової і товарової продукції на місце натуральної, держава сприяла розвиткові всіх галузей народного господарства, себто гірництва, торговлі, промислу й хліборобства. Це привело до збагачення капіталістичної буржуазії.

В добі лібералізму капіталістична буржуазія, знищила обмеження, які ставила їй у її буйному розвиткові держава та залишила їй тільки завдання охорони особи й власности. Вільне господарське життя стало таким чином „вільною грою сил" в продукції і розподілі дібр та вільною конкуренцією поодиноких капталістів на ринках.

Ця ліберальна фаза в розвитку капіталізму знайшла своє завершення в монопольному капіталізмі, що розвинувся в останніх десятиліттях XIX. ст. Із концентрацією капіталу вільна конкуренція перейшла в монополь капіталістичних картелів і тростів. Охоронні мита, усунені в добі лібералізму, привернено знову. Ціни товарів стали тепер диктувати картелі і трости. Коли вони знищили вільну конкуренцію в нутрі держави, то на світовому ринку прийшло тепер до загостреної і шаленої конкуренції поодиноких національних промислів, а разом із цим до імперіялізму найвище розвинених капіталістичних держав. Імперіялізм силкувався здобути для капіталістичної кляси кожної держави монопольне володіння поширеними ринками збуту товарів, сферами продукції та джерелами сировин.

В такому стані застала народне господарство перша світова війна, в якій прийшло до зудару імперіялістичних держав. В часі цеї війни держава була примушена, повно підпорядкувати все господарське життя в ній під свою команду, щоби запевнити заосмотрення армій воєнними запасами, а цивільне населення харчевими продуктами. Не поодинокі капіталісти, не їх картелі і трости, тільки держава опанувала все господарське життя. Вона реґулювала консум населення і установлювала ціни товарів. Цю систему капіталістичного етатизму (державности) називали навіть

(Докінчення на стор. 4-тій)

ГАЛИНА ЛАЩЕНКО

МІСТО

2)

В Парижі Льоля зупинилась в дешевенькому готелі латинського кварталу. Довгі сходи закручували її аж на 6-тий поверх до маленької, як пуделко від сірників, кімнати з зістарілими меблями й облізлими стінами. З вікна бачила дахи, вікна й стіни сусідніх будинків... За стіною своєї кімнати вона чула розмову, кроки, кожний рух сусідів. А на сходах коли б не йшла по них, завжди стрічала з мітлою в руках чорнявого парубка в білому хвартуху, що прибірав кімнати і кидала йому своє щоденне "bonjour" — „П'єр!" кликала його щохвилі господиня. „П'єр!" В кімнаті, де мешкала Льоля, все тріщало від старості. Але що з того? Це ж був Париж! Вимріяний, таємний, сяючий вогнями, завжди новий Париж! Відважно тупотіли її ніжки по паризькому бруку, заплутували її в лабіринті вулиць. Дні були різнобарвні, як літні метелики й кожний з них дарував нові несподіванки. Її цікавило все навколо. Моди, вистави, музеї, театри... Льоля терпеливо, навіть радісно переносила й круті сходи, і блощиць і всі невигоди свого нового мешкання. А що мало грошей, вона не журилась. Якось проживе тут. Праця на курсах її цікавила і відбирала багато часу. Заводились знайомі і росла їх кількість, як гриби в літній день. Набивалися до її кімнати, а потім витягали її до кафе, де був рух, грала музика...

Часом Льоля зупинялась біля великих вітрин і оглядала гарні сукні, тонку білизну, капелюхи, що нагадували райських птахів. Вона ще нічого такого не бачила. І часом думала: „Ось стара, висохла пані в дорогому хутрі, а онде негарна крива жінка. Польці її прикрашені бриліянтами. А вона, молоденька, їй би личило все це куди більше, а от немає цього!" Їй було прикро і шкода себе саму. Чим більше жила вона в Парижі, чим більше бачила цього люксусу, тим більше бажала це мати. А як сюди приїхала, то якось про це і не думала.

Фодому писала рідко. Тяжко було оповісти їм про тутешнє життя і лінь було писати. Молодий егоїзм не давав їй витрачати на це багато часу. В кінці жовтня в одному товаристві вона несподівано познайомилась з фабрикантом Шаком. На Льолю дивились маленькі очка, живі і розумні, швидко бігаючи між повними щоками і випнутим впертим чолом. Досвідченим оком він оцінював її ніжну красу: легку, пропорційно збудовану постать, тонке личко з великими живими очима, її скромний одяг. Бідна, ще зовсім молода. Тим легше буде її захопити, прибрати до рук. Вона його своєю присутністю розвеселить, освіжить...

Весь вечір він підкреслював їй свою увагу.

— „Ти дивись"..., глянула на неї трохи лукаво, трохи строго її приятелька Оля.

— „Що?", спитала Льоля, ніби не розуміючи.

— „Дивись, кажу, він одружений".

— „Ну, дійсно... Кажиш дурниці!" Обидві розуміли, хто це „він".

— „Він тобі подобається?"

— „Він ! Оцей товстий?!" зі щирим обуренням вирвалося у Льолі. Оля всміхнулася.

З того часу ім'я фабриканта стало часто згадуватись в їх товаристві. Студентові Наболотному, що якось умів існувати без сентіма в кишені, він знайшов в одній родині години англійської мови, маляреві крукові дав малювати свій портрет, безробітного Цвіркуна віддав на свій кошт вчитись на шофера. Всіх почав запрошувати на вечері, і вся ця боса й гола компанія поїдала тепер час від часу в дорогих ресторанах смачні обіди.

— „Дивись, не смій з ним сваритись, а то він не візьме мене на працю".

— „А мені не позичить грошей!"

— „А в мене не купить картину!"

— „Ну, дійсно, при чім я тут?!" боронилась Льоля.

— „Льоля женщина каварная", тягнув Наболотний.

— „Ти його добре прибери до рук".

— „І витруси добре з нього грошей".

— „Та що ви вчепились до мене! Дайте мені спокій!" вже злостилась Льоля, гримала дверима й відходила.

Якось фабрикант Шак заїхав на рю де Сен, число 8, туди, де мешкав маляр Крук. Напроти нього в маленькій кімнатці Оля, а в кінці довгого передпокою на тім же поверсі — Льоля. Крука кімната була більша, і тому там цбиралось усе товариство, варилися спільні вечері, передавалися з рук до рук газети, приходили слухати грамофон. Сюди що дня по кілька разів заскакувала Льоля з подругами. Несподівана візита фабрикантова зробила велике враження. Всі були здивовані.

— „Він, здається, з глузду зїхав", хитав головою Цвікула.

— „Та він до тебе дійсно... того", питав Наболотний.

Льоля гнівалась.

— „Ви одружені", якось сказала вона Шаку у відповідь на його доторливі слова, „як ви можете мені це казати?"

— „В мене з жінкою нема нічого спільного", швидко сказав він. „Ми вже разом не живемо чотири роки".

І дивився на неї вперто.

Взяв її до опери на „Ріголетто". Саля була переповнена, співали чудово. Вони сиділи в льожі. Він казав їй то те, то інше. Це перешкоджало слухати спів. З театру вони заїхали до кафе, в цю пору вже досить порожнього. Він наливав до чарок якесь проголоджуюче пиво. Розмова обривалась і Льоля відчувала, як мало між ними спільного.

Знову казав це саме.

— „Ні, ні", хитала вона головою, „це неможливо".

— „А, як треба, можна буде розвестися", говорив він про своє подружжя, „це ж дуже просто можна зробити".

Ні, ні, ні, як він сміє!

(Дальше буде).

В. Яр.

Річниця про яку не згадують Совети.

(Спостереження очевидця).

2)

Примусова колективізація та нелюдське вивискування селян цілком дезорганізувало життя, і як наслідок цього — жнива 1931 р. та озимий засів були на катастрофічному рівні.

Голод, чого так старанно домагались комуністи, повис над селом. Але організатори його навіть „перевиконали завдання" — він набрав таких розмірів, що Московщина, хоч вишкрібла з України хліб до останньої зернини — опинилась знов перед харчовою катастрофою.

Політбюро забило на сполох. В осени 1931 р. за ініціятивою Л. Кагановича, всюди в українських селах були утворені т. зв. політвідділи. На чолі їх поставили агентів НКВД з необмеженою владою, а керувати їхньою роботою доручили П. Постицеву, генеральному секретареві Центрального Комітету Комуністів на Україні. Цей московський „вождь", що люто ненавидів все українське, „виконав і перевиконав почесне завдання партії робітників і селян і особисто тов. Сталіна" — так в 1933 р. писали комуністичні газети.

За вироком цих представників влади людей розстрілювали тутже в селі, на місці. „Співробітників" для політвідділів комуністи добірали в містах, на фабриках, заводах, шляхом „мобілізації" членів партії для роботи на селі. Але комуністів та комсомольців не вистарчало, тоді почали мобілізувати також робітників, службовців, студентів навіть професорів та надсилати їх до розпорядження політвідділу.

Вся большевицька преса того часу захлинаючись від продиктованого їй піднесення, кричала про „ентузіязм, що охопив всіх трудящих на виконання заряджень партії та уряду".

Сотні тисяч мобілізованих людей були послані на села під керівництво політвідділів і стали новими в переважній більшості невільними визискувачами українського селянина.

Дійсним завданням політвідділів було: не оглядаючись на методи — змусити селян „добровільно" іти до колгоспів.

Без перебільшення можна сказати, що на кожну селянську родину припадало не менше одного „пропагандиста", що невідступно поясняв радощі колгоспного життя. Люди слухали їх мовчки, похмуро, але до колгоспу не йшли.

Весняні сільсько-господарські роботи 1932 р. пройшли ще гірше як в осени 1931 р. Більше половини ріллі було незорано: не було худоби, реманенту, насіння, а головне — у селян вирвали зацікавленість роботою, ініціятиву вільних людей.

Уже звесни і літа 1932 р. вони почали голодувати більш виразно як минулого року, почали пухнути і поволі мерти. Але ці явища ще не мали масового характеру, бо літом та в осени люди могли „харчуватись" деякими овочами, почасти травою і листям. Звичайно, в такому стані про обробіток ланів, городів говорити не доводиться.

А примус до роботи ще збільшився. „Пропагандисти" умсіли вже щодня виганяти людей на поле та стежити за їхньою роботою і про все повідомляти політвідділ. Мобілізації на село тепер вже набули масового характеру. Багато середніх і вищих шкіл, фабрик, заводів, підприємств, установ було замкнено зовсім, а всіх людей з них мобілізовано на „посівну кампанію". Навіть в Українській Академії Наук мобілізували всіх, за винятком старих, немічних академіків та партійних керівників.

З музикою і піснями комуністи відправляли на допомогу „соціялістичному" селу ці нові сотні тисяч таких же нещасних, безправних людей, але під назвою „пролетарів міста", і для них на час роботи знайшли комуністи, хоч і жалюгідне, харчування... — (один житній хліб). Але селянам жодної крихти не дали, бо це ж була їхня мета — голодом примусити тих селян працювати в колгоспах. Ці неперервні мобілізації тягнулися аж до 1934 року, у вигляді різних „кампаній": посівної городньої, прополювання, збиральної, осінньої посівної і т. ін.

В утворених штучно і насильно колгоспах, до яких позаганяли частину селян, а інвентар і худобу позабирали від усіх — панували цілковите безладдя і хаос. Худоба, що стала нічиєю — гинула без догляду та харчів. Убогий селянський реманент, без господаря та ремонту, лежав брухтом розкиданий по колгоспнім дворі. Службовці і міські школярі блукали серед цієї пустки без найменшої користи і мріяли, якби швидше вирватись додому.

З перших же своїх кроків політвідділи найпильніше стежили, щоб селяни не знайшли якогось побічного, бодай найменшого джерела харчування, тому напр. селянам було заборонено мати власний город, ловити рибу. Кожне овочеве дерево обкладали окремим податком, кожну курку — певною кількістю яєць, хоч побачили птицю в селянськім дворі було б дивом. Про худобу і говорити нічого.

Ще з літа, коли почало наливатись зерно чи в'язатись бараболя, голодні люди почали нишком „красти" все їстивне з своїх садів і полів. Але всюдисуще око енкаведиста вгледіло і це і за зрізаний колосок чи бараболину люто карали. Буди видані спеціяльні закони, як напр. „Закон про охорону соціялістичної власности" від 7. серпня 1932 року, за ним карали смертю всіх, „хто підриває підвалини соціялістичної власности". Почались судові процеси — за жменю зрізаних колосків, за качан капусти чи кукурудзи.

Наближались убогі жнива. Голодних людей, що вже ледве рухались, знову погнали на поля збирати перший колгоспний урожай. Знову з міст ішли тисячі й тисячі мобілізованих на збиральну кампанію. Тепер уже не лишалось на полях, як минулого року нескошеного хліба, невикопаної бараболі чи буряків. Зібрали все. Але й забрали все, — дощенту. Колгоспникам видали по клункові одвійків, прілого чи попсованого зерна — оце й був їх заробіток за рік.

Зерно для озимини травили нафтою, щоб його не можна було їсти, — давали його сівачам і сіяли тільки в присутності агентів політвідділів. Насіння ж для весняного засіву забрали до спеціяльних магазинів, бо знали, що голодні люди поїдять навіть травлене зерно.

Але й цього було комуністам замало. Як скінчились жнива та осінні засіви, політвідділи організували бригади спеціяльного призначення з комуністів, з комсомольців та „активістів міста і села" і доручили їм нове „почесне завдання": обшукати якнайпильніше всі селянські оселі та забрати всі приховані харчі, зерно, городину, все, що можна їсти.

Почалися обшуки в хатах, коморах, перестукували стіни, стелю, підлогу, перекидали солому, сіно, залізними палицями шукали землю в дворі, садку, левадах. Шукали так, як лише уміє досвідчений енкаведист.

Ці дії власне і були останніми заключними заходами до масового голоду.

Тодішне положення найкраще малюють слова з селянських пісень чи віршів. В одній з них, де звертаються до померлого Леніна говориться:

Вставай, кате, подивися
Як селяне розжилися!
Ні корови, ні свині —
Тільки Сталін на стіні...

Або:

Над колгоспом серп та молот,
А в колгоспі - смерть та голод...

Та про український фолькльор того страшного періоду, сподіємося, скажуть своє слово наші вчені.

В осени 1932 року трагедія українського народу — досягла свого вершка. Швидко було зїдене те, що лишилось у людей — та й що могло лишитися після переведених обшуків?

Поїли собак, котів, полювали на різних диких птахів, але хіба могло це відвернути голодну смерть?

І в той-же час по всіх европейських країнах за найнизчу ціну, совети спродували необмежену кількість харчів першої якости під назвою: „лишки з Советського Союзу". А за кордоном комуністична п'ята колона та різні „прогресивні" діячі з обуренням спростовували найменші повідомлення про страшну трагедію на Україні і спантеличили світову опінію, як роблять це і тепер.

Та й у самій Росії за золото чи чужоземні гроші в спеціяльних крамницях „Торгсін-у" можна було дістати всього чого тільки забажалося. Але тільки за золото! Як цинічно цим підкреслювалось між іншим те, що власні комуністичні гроші були нічого не варті.

Доросле населення: чоловіки, жінки, юнаки, дівчата завчасно, доки ще не попухли (пухлих з голоду ніде не приймали) розійшлися далеко за межі України „на соціялістичне будівництво", де їх охоче приймали, бо це ж була майже даремна робоча сила. За робочий день вони заробляли 1 кг. житного хліба та 4—5 Карб., а хліб коштував 5—7 Карб. за кг. Де ще в світі і коли робітники одержували менше як тоді і тепер одержують в Росії?

(Кінець буде).

БУТИ ЧЛЕНОМ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ, ЗНАЧИТЬ, НАЛЕЖАТИ ДО ТАКОЇ ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ, ЩО ПОБУДОВАНА НА ПЕВНИХ, ТРІВКИХ І СОЛІДНИХ ОСНОВАХ.

МОСКВА ПРОТИ ЛОНДОНСЬКОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ В СПРАВІ НІМЕЧЧИНИ.

Лондон, 26. квітня. (ЮП) — Московська радіовисильня передала вчора коментарі партійної „Правди" в справі лондонської конференції західних великодержав в справі Німеччини. В цих коментарах стверджується, мовляв ні одна зі справ, поставлених на порядок нарад конференції, не є в рямках її компетенцій, бо всі ці справи належать виключно до Ради міністрів закордонних справ чотирьох великодержав. Тому Москва вважає, що всі евентуальні рішення лондонської конференції будуть нелегальні і не матимуть жодної сили міжнародного закону.

ЧИ ВИ ВЖЕ ВПИСАЛИ СВОЇХ ДІТЕЙ ДО У. Н. СОЮЗУ? КОЛИ НІ, ВПИШІТЬ СЕЙЧАС!

ЗВІТ

ЗІ ЖЕРТВ, НАДІСЛАНИХ ДО ЗЛ. У. А. Д. КОМІТЕТУ.
(ЗА МІСЯЦЬ БЕРЕЗЕНЬ, 1948).

Филаделфія, Па. — Володимир Б. Лотоцький $25; О. Білас 10, Й. Саек 10; І. Дикан 6, Й. Ільницький 5; М. Папит 2.25.

Линдора, Па. — Українська Православна церква св. Петра і Павла, коляда, прислав Микола Бурко, секр. $40.50.

Солджер, Па. — Тов. „Свята родина", від. 15 Провидіня вкладка $10.

Вілкс Барре, Па. — Церква св. Петра і Павла вкладка $10.

Лейтроб, Па. — Українська Громада з балю $70; Українська Громада, коляда 37.

Лічбург, Па. — А. Пітик $15.

Боертавн, Па. — І. Ломничук $5.

Реймі, Па. — Українська катол. церква, вкладка і даток $15.

Патставн, Па. — М. Голембюк $5.

Питсбург, Па. — М. Галапаз $5; Укр. Горожанський Клюб, вкладка 10.

Нортгемптон, Па. — В. Саюк $10.

Мек-Кіз-Ракс, Па. — І. Кіналь $10; Тов. св. Василія, від. 7, Провидіня, вкладка 10.

Ембрндж, Па. — М. Фук $5.

Шенандоа, Па. — І. Чорній $10.

Скрентон, Па. — Т. Урманець $5.

Ню Йорк, Н. Й. — Союз Українок, відділ 1, вкладка $10. Тов. Жіноча Поміч, від. 3 СУА 179, прислала Марія Марусевич, голова. Дохід з балю 11. 9.47. 100; коляда на лісту 1642 79. Зложили: А. Йосик 6; по 5: А. Либа, М. Клос; по 3: К. Берків, М. Чума; по 2: Е. Кобзар, М. Марусевич, Д. Ракецька, О. Шуст, А. Куційє по 1: Т. Хома, Ю. Чернюк, К. Тютко, М. Харамбура, М. Слободян, А. Ковальська, Т. Куніцка, Т. Дякович, М. Гавредович, М. Балаш, А. Кіт, А. Ковацька, П. Свитак, А. Ґрескович, К. Крупник, А. Киршка, М. Середна, Е. Добрянська, Ю. Яреме, Б. Ґроховська, А. Фурек, Р. Тхорек, М. Шевчук, М. Павч, А. Хархан, А. Андрусяк, М. Зільонка, М. Бабіцька, А. Матчак, А. Ґалецька, А. Комаровець, П. Волк, М. Лубянецька, Ю. Ничка, А. Кізима, О. Пасняк, Т. Дмитрів, А. Ніколас Г. Салтісек, А. Гаірак, А. Васильців, К. Гнатяк, М. Кінаш, Т. Данилек, М. Баран, М. Гарасимчук, К. Ковбаснюк; Д. Кефор 5, М. Ковальчук 5. Злучені Організації, дохід зо свята Державності, присл. Петро Кучма 50; М. Горбовий 10; Тов. „Дністер", від. 361 УНС, присл. Д. Кучма 200.

Озон Парк, Н. Й. — Тов. Вільна Україна, від. 200 УНС і Союз Українок, від. 35, коляда, прсл. Олекса Коцопій $330.

Верона, Н. Й. — М. Олійник $10.

Берн, Н. Й. — С. Масловський $5.

Рочестер, Н. Й. — Укр. Амер. Допомоговий Комітет, присл. Роман Пристай, секр $510; С. Джумак 5, П. Поливка з родиною 10.

Сиракюз, Н. Й. — Український Золотий Хрест, коляда, присл. Т. Каменюк $400, Тов. Українська Січ, віл. 39 УНС, вкладка 10.

Форт Плейн, Н. Й. — В. Пескляк $5.

Ню Гайд Парк, Н. Й. — М. Турко $5.

Сван Лейк, Н. Й. — Д. Євчук $5.

Стилвотер, Н. Й. — П. Ропіцький $5.

Йонкерс, Н. Й. — К. Окаль $10.

Корона, Н. Й. — А. Боднар $5.

Асторія, Н. Й. — С. Череватюк прислав збірку з 25-літнього ювілею п-ва Досиків $40. Укр. Демократичний Клюб, вкладка 10.

Елмайра, Н. Й. — Т. Котур $5, Г. Левуш 5.

Ютіка, Н. Й. — І. Горбовий $5.

Гемпстед, Н. Й. — М. Проневич $5.

Бруклин, Н. Й. — Укр. Амер. Допом. Комітет, коляда, Укр. Катол. Ветеранів, пост 650 $126, С. Цимбала 5. Союз Українок, від. 21, коляда на лісту 1613, присл. М. Сукмановська, секр. 54.30. Зложили по 2: Голуб, А. Цибрівська, Сидорко, Шведрик; по 1: А. Бодак, Павлин, Довгун, Малицько, Вітюк, Кмита, Дзьоба, Скіцько, Савка, Ловбур, Запісоцька, М. Сорока, Павчак, Чик, В. Матіяшек, К. Баран, Чабатюк, Древняк, К. Малко, Дінь, А Пагут, Лемко, Боган, Шеремета, А. Галась, Канюка, Матейко, Когут, М. Мойсей, Глушко, Бішко, Лис, Врибель, Сукмановська, Ксеня Дика, Дацько, Масник, Безбацька, К. Занько, Сено; Парко, Корейко; дрбними 3.30; К. Сидорка 5.

Вудсайд, Н. Й. — Тов. Запорожська Січ, від. 117 УНС, збірка від членів, присл. Йософ Деревянка, $30. Зложили: В. Зибликевич 5; по 3: С. Малярський, Т. Гевка; по 2: Й. Деревянка, П. Зюбрицький, В. Кожух, Й. Свачій; по 1: С. Кичма, Я. Мороз, П. Барила, П. Васильків, М. Охніцький, П. Салек, М. Савіцький, П. Драбик, М. Тасаровський, М. Чудакевич, Ю. Чудакевич.

Джерзи Сіті, Н. Дж. — Чорноморська Січ, вкладка $10; Український Народний Дім вкладка 10, Провидіня, відділ 157, вкладка 10, А. Кулич 5.

Елизабет, Н. Дж. — Укр. Центральний Комітет, вкладка $10, І. Воробель 5, П. Демкович 5.

Трентон, Н. Дж. — Тов. Вільні Козаки, коляда $5. Зложили члени: П. Стадник, І. Івашків по 2; п. Стадник 1.

Ню Бронсвик, Н. Дж. — Злучені Організації, дохід з балю, присл. Микола Василюк $91.

Нюарк, Н. Дж. — Український Допомоговий Комітет $200, присл. В. Салабун, кас.: коляда 147,50; на лісту 1492 п-ні Гинди 1р.50 зложили: П. Шумський 5; Р. Брос. 2;К. Кучер, Н. Дончик, Т. Сурман, П. Мікевич, К. Ващюк, Пристанки, Крулевичі, Гурш, Н. Мирош, Мероші; вкладки: Укр. Амер. Доп. Ком. 10; М. Шумейко, М. Гальків, А. Винник, Е. Лисик, В. Фесолович по 5.

Перт Амбой, Н. Дж. — М. Кодан $5.

Бриджпорт, Конн. — Українська Січ, від. 59 УНС присл. Михайло Галькевич, секр $25.

Колчестер, Конн. — І. Бусель $5.

Ню Бритен, Конн. — Укр. Амер. Горож. Клюб, вкладка $10, Ю. Кащук 10.

Сеймур, Конн. — М. Пастернак $5.

(Дальше буде).

UNITED UKRAINIAN AMERICAN RELIEF COMMITTEE
P. O. Box 1661, Philadelphia 5, Pa.

По ваших ділах нас судитимуть ваші діти. Ви зробите велике і благородне діло, висилаючи негайно свою жертву на допомоговий фонд З.У.А.Д.Комітету.

Шукають своїх рідних

УВАГА: Зголошуючись на Розшуки до З.У.А.Д.Комітету прохається на початку листа **доконче** подати під яким числом в розшуках було надруковане прізвище особи, яка вас, чи яку ви шукаете.

За листами чи дресами від скитальників прохаемо звертатись безпосередньо до ЗУАДКомітету, адресу якого подано при кінці.

Зголошуючись на розшуки не забувайте вложити вашу жертву на покриття поштових і бюрових видатків та за витрату часу на полагоджения вашої справи.

• • •

ГРУПА — ЛИСТИ ДО:

14,405 Костивич Михайла і Петра Хомяк Миколи з с. Гірне (Стрий) від Федунів Володимира.

14,406 До Українців доброї волі від лікарки д-р Сітковська Людміли, працює як доктор у шпиталі 4 роки (самітна, 30 літ) просить о афідавіт.

14,407 Погорілий Івана шваґра з с. Криве (Бережани) від Казимирович Ілька.

14,408 Сенюк Варвари д. Івана і Анни Амброзяк Федора с. Дмитра всі з с. Дебесловець (Коломия) від Трутяк Василини з дому Томенків.

14,409 Плевак Івана і Гриця з с. Підгірці (Золочів) від Стельмах Степана.

14,410 Зазуля Катерини з с. Крачкова (Перемишль) від Зазуля Анни.

14,411 Ткаченко Івана Темофієвича з Полтавщини від Гарань Леоніда Ягорович.

14,412 Штельма Антона, Степана, Барна Федора,Варвари і Еви від Стояловська Марії д. Теофіля з с. Поляни (Кросно).

14,413 Каплун Мартина та односельчан з с. Дубовець (Тернопіль) від Ониськів Петра.

14,414 До таборових управ на скитальщині від відділу розшуків при ЗУАДК. просимо повідомити по таборах що Буґель Степана пошукує стрийко з Америки Буґіль Микола.

14,415 Доліда Марії з с. Стрілок (Бібрка) від матері Цембала Катерини.

14,416 Темник Василя від Темник Катерини з с. Бережниця (Самбір).

14,417 Щур Володимира з Тернополя від Чумак-Шафранська Антонини д. Андрія.

14,418 Лех Андрія з с. Мокротин (Жовква) від Іванець Андрія.

14,419 Жуківська Анни хрестна мама від Жуківська Анни д. Івана з с. Звенигород (Бібрка).

14,420 Рідних і знакомих з с. Пристайлове, Лебединського повіту, (Харківщина, Вел. Україна) від Гуща Михайла з хуторів Гущі.

14,421 Лахман Луця з с. Берегів Горішних (Сянік) від Бобурчак Михайла с. Янці Лахман.

14,422 Когут Осипа з с. Семагенів (Стрий) від Кравець Розалії.

14,423 Симянків Якова с. Петра з с. Беремяни (Бучач) від Семянків Михайла с. Федора.

14,424 Ярохович Ветина Андрієвича з с. Вулька Лутинець (Пінськ) від Ярохович Ніни.

14,425 До земляків Борщів.

Голоситись на адресу:
United Ukrainian American Relief Committee
P. O. Box 1661
Philadelphia 5, Pa.

Тоталітарна держава та її громадянство

(Докінчення зі стор. 2.)

„военним соціялізмом". В дійсності була вона нічим іншим як реквізиційним апаратом воюючих армій. І цей саме „военний соціялізм" став просто зразком для тоталітарних держав, що виросли в Европі наслідком першої світової війни.

Розвиток тоталітарних держав в Европі виявив в дійсності один замітний і дуже повчаючий факт: чималу перевагу громадської організації господарства з її плянуванням над капіталістичною анархією в продукції. Проте, як не замітний і повчаючий цей факт, все таки слід ствердити, що все народне господарство в тоталітарній державі стояло і стоїть на службі її імперіялізму та мілітарних приготувань до війни. В наслідку веде це до особливих і досі невідомих кріз у суспільстві.. Нормальні кризи в капіталістичному господарстві — це кріза достатку: закупочна сила мас не йде в парі з розвитком продукції і не вистане, щоб рівнобіжно й одночасно набувати невміру накопичені маси товару на ринках. Тоталітарний етатизм спричинює навпаки крізу недостатку: хоч усі робітники мають працю й гарячково працюють і хоч усі засоби продукції використовується, суспільство терпить через брак важливих засобів до життя та через недостаток сировин. Хоч число занятих робітників у державних підприємствах і видатність їхньої праці все зростають, одне ж тоталітарний уряд всіми можливими заходами й способами силкується збільшити інтензивність і видатність праці робітника, все таки робітники працюють не для задоволення власних своїх консумнійних потреб, а для задоволення державних потреб. Кризи на цьому ґрунті в тоталітарній державі дуже дошкульні для населення, але їх джерело єдино в устрою праці тоталітарною державою.

Буржуазні революції XVIII. і XIX. ст. знищили старі форми визиску робочої сили — февдальну панщинність в Европі й невільництво негрів в Америці. Проте залишили вони особливу форму визиску: експлуатуацію наемних робітників капіталістичними підприємцями.

Вільний наемний робітник не є вже власністю пана. Так само невільник. Він не зобов'язаний давати підприемцеві панщинну роботу, як панщинний селянин свому февдальному панові. Він вільно розпоряджається своею робочою силою. Певна річ, не будучи власником засобів продукції, він примушений під загрозою голодової смерти продавати підприемцеві свою робочу силу. Проте коли він незалежний від поодинокого підприемця, то підчинений все таки клясі підприемців. Він сам рішае, чи він готовий продати свою робочу силу цьому чи іншому підприемцеві за пропоновану йому плату, чи ні. Він може розвязати умову праці, може покинути місце праці, як має нагоду дістати працю на кориснiших умовах на іншому місці.

Наслідком цеї правної свободи робітників було їх коаліційне право. Коли підприемець має повну свободу самому рішати, за яку ціну він готовий купувати робочу силу, то робітники мають теж повне право умовлятися між собою і відмовлювати підприємцям продаж своеї робочої сили, щоби унеможливити погіршення умов праці. Тимто основують вони свої професійні спілки, які керують цею боротьбою робітників за кращу плату та їх підпомагають матеріяльно. Право страйків робітників, розвиток професійних спілок, колективні договори — такі наслідки правної свободи робітника.

Ввесь цей устрій праці в режімі приватної капіталістичної господарки тоталістична держава знищила цілком. Вільні професійні спілки не існують. Замість них є організації, які не заступають інтереси робітників, а інтереси тоталітарної держави і є державним засобом, щоби на працюючі маси наложити свій пястук. Тоталітаризм знищив право страйку робітників. На зразок військовий, на зразок відношення офіцерів до салдатів побудував він відношення підчинених собі органів до робітників. Він завів у підприемствах так зв. „ради", які заступають виключно інтереси тоталітарної держави. На місце колективних умов праці, які нормували умови заробітної плати, тоталітаризм диктує тепер робітникам, занятим у державних підприемствах, свої ціни за їх працю. Робітники не можуть тепер відмовлятись від праці, вони мусять працювати на тоталітарну державу так, як колись мусіли працювати панщинні селяни на своїх февдальних панів. Як за часів панщини селянин був прив'язаний до панської землі, так тепер у тоталітаризмі робітник є привязаний до підприемства тоталітарної держави.

Які ж наслідки цього перевороту в устрою праці тоталітарної держави?

Восьмигодинний день праці вже не існує. Його значно продовжено. Мало того. Сам процес праці незвичайно зраціонізовано, а саму працю зроблено інтензивнішою, видатнішою. Далі. Через підвищення державних податків і через заведення так зв. „добровільних жертв" на державу і „державних позик", які стали примусові і від яких ніякий робітник відмовитися не може, значно обнизено заробітну плату робітників. Отож результат цього такий: робітники мусять в користь тоталітарної держави довше, інтензивніше й продуктивніше працювати, але одночасно їхню заробітну плату за цю працю пропорціонально не тільки не підвищено, але ще обнижено.

Та чи ж може бути інакше? Тоталітарна держава, як державний капіталіст, зі своїми вічно агресивними й імперіялістичними змаганнями й цілями мусять весь устрій праці робітників у своїх підприемствах узалежнити виключно від своїх інтересів і цілей. Інакше вона падае.

ТАРЗАН, ч. 1834. Клопіт у повітрі.

Коли низько летучий літак перелетів понад яругу, він попав несподівано в крутіж вітру, який віяв вгору.

Викручуючися і кружляючи наче безхвостий паперовий орел, він підлетів вгору на сто стіп.

Потім, вихопившися зпід контролі, літак почав летіти стрімголов.

В розпуці пілот, Дон Куртис, пробував втримати літак під контролею.